

Retningslinjer om ansvarlig indretning af indkøbscentre, stormagasiner og arkader, basarer mv. i lyset af udbruddet af COVID-19

COVID-19 har alvorlige konsekvenser for danskernes hverdagsliv, for dansk erhvervsliv og for den danske detailhandel. Regeringen har taget mange og vidtgående initiativer for at afbøde konsekvenserne af udbruddet. Danskerne og dansk erhvervsliv har fulgt myndighedernes anvisninger, og initiativerne begynder at vise effekt.

Det er derfor muligt og ansvarligt at udvide den gradvise genåbning af Danmark med at flere udvalgswarebutikker åbner, herunder også butikker i indkøbscentre, stormagasiner og arkader, som hidtil har været lukket ved lov. Retningslinjerne skal være med til at understøtte, at genåbningen sker på en måde, så smittespredningen minimeres. Her har dansk erhvervsliv, herunder dansk detailhandel, et stort ansvar ift. at sikre, at der ude i butikkerne er taget initiativer til at sikre den nødvendige hensyntagen til, at smittespredningen skal minimeres, og at behovet for god afstand mellem mennesker og fortsat skærpet fokus på hygiejne respekteres.

Et første skridt bør derfor være at indrette indkøbscentrene, stormagasinerne og arkader forsvarligt og sikre, at den nødvendige kontakt til kunder kan ske på en måde, som minimerer risikoen for smittespredning. Først herefter kan der arbejdes med en genåbning af virksomheden for kunder.

En væsentlig forudsætning for åbninger er, at den nødvendige kontakt til kunderne kan ske på en måde, som minimerer smitterisikoen. Yderligere skal lokaler og uden-dørsarealer indrettes på en sådan måde, at risikoen for smittespredning minimeres. Først herefter kan der arbejdes med en genåbning af virksomheden for kunder.

Retningslinjerne er vejledende i forhold til, hvordan virksomhederne kan foretage en ansvarlig indretning i lyset af udbruddet af COVID-19, og ændrer ikke på virksomhedernes forpligtelser som de er beskrevet i gældende lovgivning, herunder fx forsamlingsforbuddet og de gældende krav til lokaler, hvortil offentligheden har adgang (jf. gældende bekendtgørelse på tidspunktet for genåbning.) samt i arbejdsmiljølovgivningen.

Sundhedsmyndighedernes anbefalinger samt nedenstående hensyn følges ud fra et forsigtighedsprincip, idet de mest effektive tiltag til at hindre smittespredning er opprioritering af hygiejne, selvisolation af personer med symptomer på luftvejsinfektioner og tiltag til at hindre tæthed af mennesker i det offentlige rum. Dette vil samtidig skabe tryghed for kunder og medarbejdere. Arbejdstilsynet vejleder endvidere virksomhederne. Det vurderes at være hensigtsmæssigt og forsvarligt, at danskerne genoptager deres daglige indkøbsmønstre af udvalgsvarer.

Sundhedsstyrelsens anbefalinger om forebyggelse af smittespredning omfatter blandt andet håndhygiejne, kontaktpunkter, hostetikette, fysisk afstand og reduceret kontakt og barrierer. Anbefalingerne ligger til grund for retningslinjerne for ansvarlig indretning af indkøbscentre, stormagasiner og arkader, basarer mv. Ændringer i Sundhedsstyrelsens anbefalinger om forebyggelse af smittespredning i forbindelse med COVID-19 vil kunne indebære ændringer i retningslinjerne nedenfor.

Tilrettelæggelse af arbejdet

- Virksomheden bør gennemgå sine processer for specifikke kundeydelser, så man mindsker tiden med tæt kontakt mellem medarbejder og kunde, fx ved i muligt omfang at tilbyde selvbetjeningsløsninger.
- Driften bør tilrettelægges med henblik på at nedsætte kundetætheden, fx ved udvidet åbningstider og styring af kundestrømme. Arbejdstiden skal tilrettelægges inden for rammerne af relevant lovgivning, kollektive overenskomster mv.
- For personer, der har øget risiko, fx gravide, anbefales det, at ledelsen i dialog med den enkelte medarbejder laver en konkret og individuel vurdering med afsæt i Sundhedsstyrelsens retningslinjer på området.
- Arbejdsgiverne opfordres til inddragelse af medarbejderne i planlægning af de konkrete tiltag. Arbejdsgiverne skal som led i samarbejde om sikkerhed- og sundhed på arbejdspladsen inddrage medarbejdere i planlægningen af konkrete tiltag med betydning herfor. Hvor der findes en arbejdsmiljøorganisation, skal det ske med inddragelse af denne.

Indretning af indkøbscentre, arkader og basarer

- Indkøbscentre, arkader og basarer mellem 0 og 1.999 m² bør maksimalt tillade adgang for 1 person pr. 4m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentligt adgang.
- Indkøbscentre, arkader og basarer mellem 2.000 og 4.999 m² bør maksimalt tillade adgang for 1 person pr. 8 m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentlig adgang.
- Indkøbscentre, arkader og basarer mellem 5.000 og 9.999 m² bør maksimalt tillade adgang for 1 person pr. 10 m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentlig adgang.
- Indkøbscentre, arkader og basarer over 10.000 m² bør maksimalt tillade adgang for 1 person pr. 20 m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentlig adgang.
- Antallet af tilladte personer i den enkelte kategori, jf. pkt. 1-4, vil altid starte med det antal personer der maksimalt tillades i kategorien før.
- Foruden pkt. 1-5 gælder for de tilhørende butikker i indkøbscentrene, arkader og basarer, at der maksimalt må tillades adgang for 1 person pr. 4 m² gulvareal, hvortil der er offentlig adgang. Er gulvarealet under 4 m², kan der uanset 1. pkt. tillades adgang for 1 person. Gulvarealet opgøres væg til væg uanset inventar m.v.
- Dagligvarebutikkers areal og antal tilladte personer på det areal tæller ikke med i opgørelsen over antal tilladte personer i pkt. 1-5. Dagligvarebutikker må ligesom uden for indkøbscentrene tillade 1 person pr. 4m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentligt adgang.
- Der bør være mulighed for minimum 1 meters afstand mellem kunderne. Der bør dog holdes mindst 2 meters afstand i situationer, hvor der kan være øget risiko for dråbesmitte, eller hvor et forsigtighedsprincip tilsiger et særligt hensyn, fx hvis kunden har øget risiko.

- Indkøbscentrene, arkader og basarer indrettes, så smittefare minimeres, og der kan holdes afstand og flaskehalse og sammenstimlen på enkelte områder undgås. Det enkelte centre fastlægger egne retningslinjer for ophold i lokalerne, fx adfærdsregulerende indretninger og tiltag (nudging) samt praktiske foranstaltninger, der understøtter, at der holdes afstand i hhv. centrene, fx tydelig afstandsmarkering ved indgange og hvor der kan opstå flaskehalse.
- Fælles kontaktpunkter bør identificeres og markeres, fx dørhåndtag og trykknapper og det overvejes at fjerne ikke-nødvendige kontaktpunkter samt skifte til kontaktløsbetjening fx sensorstyret belysning, håndfri vandhaner, automatisk eller albuebetjent døråbning.
- Indkøbscentre, arkader og basarer bør begrænse kødannelsen foran butikkerne i centret, og sikre minimum 1 meters afstand mellem kunderne foran butikken, evt. i samarbejde med de enkelte butikker.
- Butikker i storcentre og arkader skal overholde de til enhver tid gældende regler og retningslinjer for udvalgswarebutikker i detailhandlen.
- For butikker i et indkøbscenter med egen indgang gælder de til enhver tid gældende regler og retningslinjer for udvalgswarebutikker i detailhandlen, herunder krav om antal personer per kvadratmeter.
- For butikker i et indkøbscenter med virke inden for de liberale serviceerhverv henvises der til de enhver tid gældende retningslinjer for ansvarlig indretning af liberale serviceerhverv.
- For restauranter, caféer og andre virksomheder, der tilbyder turisme- og oplevelsesprodukter, i et indkøbscenter henvises der til de enhver tid gældende retningslinjer for ansvarlig indretning af restauranter, caféer, hoteller, feriecentre og andre virksomheder, der tilbyder turisme- og oplevelsesprodukter.
- Faciliteter som lounge, legeområder og andre fællesarealer m.v. må gerne være åbne, såfremt det sker på forsvarligvis. Der henvises til de enhver tid gældende retningslinjer fra Kulturministeriets for genåbning af indendørs idræts- og foreningsliv, samt sport- og fritidsfaciliteter.
- Eventuelle køkkener, frokoststuer eller kantiner for medarbejdere bør indrettes hensigtsmæssigt, herunder sikring af tilstrækkelig afstand mellem borde i spiseafdeling, afstandsmarkering ved betalingsstationer. Indretningen skal tage højde for, at der ikke opstår kødannelse.
- Ved buffetservering skal der være særlig fokus på kontaktflader, herunder om der med fordel kan anvendes personlige redskaber, engangsredskaber eller portionsskåle ved selvservering.

Indretning af stormagasiner

- Stormagasiner mellem 0 og 1.999 m² bør maksimalt tillade adgang for 1 person pr. 4m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentligt adgang.
- Stormagasiner mellem 2.000 og 4.999 m² bør maksimalt tillade adgang for 1 person pr. 8 m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentlig adgang.
- Stormagasiner mellem 5.000 og 9.999 m² bør maksimalt tillade adgang for 1 person pr. 10 m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentlig adgang.
- Stormagasiner over 10.000 m² bør maksimalt tillade adgang for 1 person pr. 20 m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentlig adgang.
- Antallet af tilladte personer i den enkelte kategori, jf. pkt. 1-4, vil altid starte med det antal personer, der maksimalt tillades i kategorien før.

- Stormagasiner med mindst 3 etager må tillade adgang for personer iht. kategorien før, jf. pkt. 1-4, såfremt de kan fremvise en risikoplan jf. pkt. 9.
- Foruden pkt. 1-6 gælder for afdelinger i stormagasiner og åbne arealer i stormagasiner, at der maksimalt må tillades adgang for 1 person pr. 4 m² gulvareal, hvortil der er offentlig adgang. Er gulvarealet under 4 m², kan der uanset 1. pkt. tillades adgang for 1 person. Gulvarealet opgøres væg til væg uanset inventar m.v.
- Dagligvarebutikkers areal og antal tilladte personer på det areal tæller ikke med i opgørelsen over antal tilladte personer i pkt. 1-5. Dagligvarebutikker må ligesom uden for stormagasinerne tillade 1 person pr. 4m² indendørs gulvareal, hvortil der er offentligt adgang.
- Der bør være mulighed for minimum 1 meters afstand mellem kunderne. Der bør dog holdes mindst 2 meters afstand i situationer, hvor der kan være øget risiko for dråbesmitte, eller hvor et forsigtighedsprincip tilsiger et særligt hensyn, fx hvis kunden har øget risiko.
- Stormagasiner indrettes, så smittefare minimeres, og der kan holdes afstand og flaskehalse og sammenstimlen på enkelte områder undgås. Det enkelte stormagasin udarbejder en risikoplan som indeholder konkrete tiltag for at sikre, at de sundhedsmæssige krav overholdes, herunder hvordan man sikrer optimering af kundeflow gennem hele butikken og afdelingerne, og dermed undgår høj kundedensitet i stueetagen, ved indgange osv. Risikoplanen skal også indeholde retningslinjer for ophold i lokalerne, fx adfærdsregulerende indretninger og tiltag samt praktiske foranstaltninger, der understøtter, at der holdes afstand, fx tydelig afstandsmarkering ved indgange og hvor der kan opstå flaskehalse.
- Fælles kontaktpunkter bør identificeres og markeres, fx dørhåndtag og trykknapper og det overvejes at fjerne ikke-nødvendige kontaktpunkter samt skifte til kontaktløsbetjening fx sensorstyret belysning, håndfri vandhaner, automatisk eller albuebetjent døråbning.
- Stormagasiner indretter etager og vareudstilling således, at der kan holdes afstand og at flaskehalse og sammenstimlen på enkelte områder undgås, herunder visuelle afstandsmarkeringer. Indretningen skal ske gennem konkrete og individuelle løsninger.
- Stormagasiner bør begrænse kødannelsen foran butikkerne, og sikre minimum 1 meters afstand mellem kunderne foran butikken, evt. i samarbejde med kommunen i det omfang kommunen har råderet over området.
- Stormagasiner og butikker tilknyttet hertil anbefales at undgå kø- og slagtilbud, aktiviteter og lignende, som kan skabe kødannelser og tæthed omkring enkelte områder i stormagasinet/butikken.
- For butikker i et i stormagasin med egen indgang gælder de til enhver tid gældende regler og retningslinjer for udvalgsvarebutikker i detailhandlen, herunder krav om antal personer per kvadratmeter.
- For butikker i et stormagasin med virke inden for de liberale serviceerhverv henvises der til de enhver tid gældende retningslinjer for ansvarlig indretning af liberale serviceerhverv.
- For restauranter, caféer og andre virksomheder, der tilbyder turisme- og oplevelsesprodukter, i et stormagasin henvises der til de enhver tid gældende retningslinjer for ansvarlig indretning af restauranter, caféer, hoteller, feriecentre og andre virksomheder, der tilbyder turisme- og oplevelsesprodukter.

- Faciliteter som lounge, legeområder og andre fællesarealer m.v. må gerne være åbne, såfremt det sker på forsvarligvis. Der henvises til de enhver tid gældende retningslinjer fra Kulturministeriets for genåbning af indendørs idræts- og foreningsliv, samt sport- og fritidsfaciliteter.
- Eventuelle køkkener, frokoststuer eller kantiner for medarbejdere bør indrettes hensigtsmæssigt, herunder sikring af tilstrækkelig afstand mellem borde i spiseafdeling, afstandsmarkering ved betalingsstationer. Indretningen skal tage højde for, at der ikke opstår kødannelse.
- Ved buffetservering skal der være særlig fokus på kontaktflader, herunder om der med fordel kan anvendes personlige redskaber, engangsredskaber eller portionskåle ved selvservering.
- Stormagasiner i et indkøbscenter er omfattet af retningslinjerne for stormagasiner.

Adfærd og hygiejne

- Alle medarbejdere, og andre personer, der er tilknyttet lokalerne, skal oplyses om og at overholde Sundhedsstyrelsens anbefalinger om god hygiejne og hensigtsmæssig adfærd. Anbefalingerne offentliggøres af Sundhedsstyrelsen.
- Alle medarbejdere vasker hænder grundigt eller benytter håndsprit (70-85 pct. alkohol) flere gange i løbet af dagen, foruden på øvrige almene håndvasketidspunkter. Arbejdsgiveren skal forebygge, at medarbejderne udvikler hudlidelser når fx håndsprit anvendes i udførelsen af arbejdet. Arbejdstilsynet anbefaler, at arbejdsgiveren i de situationer stiller fugtighedscreme til rådighed for medarbejdere.
- Der skal være vand og flydende sæbe eller håndsprit (70-85 pct. alkohol) tilgængeligt for alle ansatte og kunder.
- Virksomheden bør udarbejde en plan for rengøring og desinfektion (efter en konkret vurdering) og bør sikre grundig rengøring af fælles kontaktpunkter, herunder med særligt fokus på prøverum, håndtag, gelænder, lyskontakter, bordoverflader, kasseapparater, dankortterminaler, computere og tablets, som hyppigt berøres af mange.
- Toiletter (både kunde- og medarbejdertoiletter) rengøres grundigt og mindst en gang dagligt og oftere ved mange besøgende (hyppighed efter en konkret vurdering), alle overflader afvaskes og kontaktpunkter desinficeres. Der skal være vand og flydende sæbe til rådighed. Der bør ikke være fælles håndklæder, men i stedet engangshåndklæder.
- Der sikres rengøring af den enkelte arbejdsstation (fx kassen), når en medarbejder forlader arbejdsstationen, og en anden medarbejder skal overtage denne.
- Der er opmærksomhed på ankomst af leverandører, så de ikke skal lede efter en kontakt i centeret og butikken, og så der kan sikres tilstrækkelig afstand mellem leverandører og medarbejdere.
- Instruer leverandører af specialprodukter i forebyggelse af smitte, hvis de selv fylder produkter op i butikken.

Håndtering af sygdom og symptomer

- Ansatte bør ikke møde på arbejde, hvis de har milde symptomer, der kan tyde på COVID-19. Der bør ske rengøring af en syg medarbejders arbejdsstation umiddelbart efter identifikation af sygdom. Ansatte må efter et sygdomsforløb først møde på arbejde igen 48 timer efter symptomer er ophørt.

- Ansatte, hvis familie har symptomer eller er smittede, anbefales at følge Sundhedsstyrelsens retningslinjer for ”nære kontakter”.

Informationsindsats

- Der skal i eller ved lokalerne opsættes informationsmateriale om, at personer, der har symptomer på COVID-19, bør isolere sig i hjemmet, og om god hygiejne og hensigtsmæssig adfærd i det offentlige rum. Informationsmaterialet offentliggøres af Sundhedsstyrelsen.
- Der opsættes ligeledes informationsmateriale om COVID-19 smittefare og anbefalinger til kunder om at holde afstand.

I det omfang det er muligt, anbefales butikkerne at overveje:

- Undgå direkte fysisk kontakt og tæt/langvarig kontakt mv.
- Opsætte en fysisk barriere mellem personale og kunde i situationer, hvor ansigt-til-ansigt kontakt indenfor 1 meter ikke kan undgås. Hvor muligt kan dette være en skærm af plastic eller glas, fx ved en betalingsdisk.
- Opfordring til kunder om at handle alene.
- Skiltning med max antal kunder i butikken.
- Afstandsmarkeringer i butikkerne på gulvet.
- Opfordring til kunderne om at benytte hele butikkens åbningstid, så handlen og kunderne spredes.

Arbejdstilsynet og Styrelsen for Patientsikkerhed vil løbende vejlede og kommunikere om den faktiske udmøntning af ovenstående retningslinjer.

Ovenstående tiltag realiseres fra d. 14. juli 2020.

Yderligere information

Som virksomhed kan du også kontakte hotlinen for virksomheder på 7220 0034, der kan henvise til rette myndighed. Se også [virksomhedsguiden.dk](https://www.virksomhedsguiden.dk)

Find Arbejdstilsynets informationsmateriale [her](#)

Find Sundhedsstyrelsens anbefalinger [her](#)

Kontakt Arbejdstilsynet for yderligere vejledning om en generel forsvarlig indretning af arbejdspladsen på: 7012 1288.

Kontakt den myndighedsfælles hotline i Erhvervsstyrelsen på 7020 0233 angående generel information om myndighedernes anbefalinger og retningslinjer om COVID-19. Se også [coronasmitte.dk](https://www.coronasmitte.dk)